

Hej,

Har kommunen infört aktiv porrprevention för barn, enligt de tre punkterna nedan, på platser där barn vistas som kommunen är huvudman för?

Det finns miljontals gratis porrsajter på internet som ligger helt öppet för alla oavsett ålder. Barn är i genomsnitt 12-13 år när de börjar att söka efter nätporr enligt svensk forskning*. Det är även vanligt att barn exponeras ofrivilligt för nätporr när de är ännu yngre t.ex. genom att en kompis på skolan eller ett äldre syskon visar porr på sin telefon. Det är vanligt att mainstreamporren innehåller förnedring och fysisk aggression, oftast mot kvinnor, som stryptag, "gagging", "ass to mouth" och anspelar på incest.

Läkare, psykologer, gynekologer och advokater m.fl. vittnar från sitt dagliga arbete med barn om hur nätpornografin genererar en eskalerande fysisk och psykisk hälsokris bland barn. Det är vanligt att barn, framför allt låg- och mellanstadiebarn, blir traumatiserade av det grova innehållet i nätpornografin. Det förekommer även att barn, framför allt tonåringar, kopierar det de lär sig i nätpornografin och även utsätter andra barn. I Unga Relationers rapport framkommer att killar vill utföra handlingar de lärt sig i porren och inte alltid förstår när de begår ett övergrepp.*

Polisen, NOAs, egen kartläggning* visar att skolan är den plats där flest flickor utsätts för sexuella trakasserier utanför hemmet. Barnens MeToo-upprop #kidstoo, #räckupphanden och #tystiklassen innehåller åtskilliga exempel på en utbredd sexuell utsatthet bland barn i skolor. Tjejer och skolpersonal berättar att det är vanligt att killar exponerar tjejer för porr mot deras vilja i skolan och att de trakasseras med referenser från grova porrfilmer i skolan. Kommunstyrelsens ordförande i Falkenberg, Per Svensson, meddelar att ett tiotal incidenter har rapporterats per år där killar tvångsvisat nätpornografi för tjejer i skolan och att mörkertalet är stort, något som även rapporteras från skolpersonal runt om i landet.

Från och med HT 2022 ingår porrkritik i nya sexualundervisning "Sexualitet, samtycke och relationer", vilket är ett stort framsteg. Det är dock viktigt att samtliga elever får ta del av individ- och åldersanpassad porrkritisk undervisning regelbundet från förskoleklass under hela skolgången.

Samtalen är en avgörande del i porrprevention. Precis som annan prevention för barn, t.ex. ANDTS-arbetet krävs dock en preventiv helhetslösning. Som kommuninvånare förväntar jag mig att förskola, skola, fritids, bibliotek och andra platser i kommunens regi där barn vistas ska vara en porrfri zon. För att porrfria zoner ska bli realitet är det nödvändigt att kommunen inför aktiv porrprevention genom följande punkter:

- **Installera digitala barnskydd** i verksamheter där kommunen är huvudman.
- **Inför porrfri policy** om att det inte är tillåtet att spela upp nätpornografi varken via kommunens nätverk, kommunens digitala enheter eller privat teknisk utrustning som t.ex. privat smartphone på de verksamheter som kommunen är huvudman för där barn vistas.

Flera kommuner har missuppfattat Barnombudsmannens (BO), juli 2021, rapport och tror att BO avråder från digitala barnskydd mot pornografi. Missförståndet har uppstått pga att BO hänvisar till forskning på fel målgrupp, nämligen ungdomar som kan ta sig runt skydden, istället för ofrivilliga exponeringar bland yngre barn som skydden avser.

Den 28 september 2023 skriver dock BO i SvD att **"BO har inte avrått från porrfilmer"**.

Med detta sagt hoppas jag på ett gott samarbete och att vi tillsammans kan göra de allmänna platser som kommunen ansvarar för till porrfria zoner för barn. Jag ser fram emot ert svar!

Vänligen,
Kommuninvånare

.....

Nedan följer:

1. Argument för porrfria zoner i kommunens allmänna miljöer
2. Svensk lagstiftning om att det är olagligt att exponera barn för pornografi
3. Myter och fakta om digitala barnskydd som begränsar risken för ofrivillig exponering

1. Argument för porrfria zoner i kommunens allmänna miljöer

- Porrfria zoner har ett **normbildande signalvärde**, likt samtyckeslagen, sexköpslagen samt åldersgräns för alkohol och tobak.
- Porrfria zoner är ett tydligt "reason to speak", samt rustar och **stärker elevernas kritiska tänkande** gällande porr.
- Porrfria zoner **begränsar risken att exponeras ofrivilligt** för nätpornografi
- Kommunens verksamhet ska stå för **antivåld, antirasism, jämställdhet och allas lika värde - alltså motsatsen till den vanliga nätpornografien** på samtliga punkter.
- **Det är även olagligt att exponera barn för våld**, mer om det nedan.

2. Svensk lagstiftning om att det är olagligt att exponera barn för nätpornografi

Det finns idag flera lagar och regler för att skydda barn från att exponeras för pornografi. Endast en av lagarna efterlevs, porr visas inte på TV vid tidpunkter då barn brukar titta. Det är tydligt att lagarna skrevs innan nätpornografien blev gratis och barn fick tillgång till porr genom telefoner, läsplattor och datorer. Vi arbetar för att lagarna ska efterlevas och uppdateras.

- Barnkonventionen är lag i Sverige sedan 1 januari 2020. Barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen kräver att vuxna ger barn det skydd från våld som barn har rätt till.

"Konventionsstaterna skall uppmuntra utvecklingen av lämpliga riktlinjer för att **skydda barnet mot information och material som är till skada för barnets välfärd**, med beaktande av bestämmelserna i artiklarna 13 och 18." (artikel 17e, unicef.se/barnkonventionen) Digitala barnskydd är en viktig åtgärd för att förebygga att barns välfärd skadas av information och material som är skadliga för barn, till exempel nätpornografi.

- **Porrbilder får inte sättas upp på allmänna platser som till exempel på anslagstavlor.** Den som gör det kan dömas till böter eller fängelse. (Om brott mot allmän ordning, kapitel 16 paragraf 11) Digitala bilder och filmer med pornografi på skärmar genererar samma negativa effekter på barn som printade pornografiska bilder.

- **Porrfilmer får inte visas på TV vid tidpunkter då barn brukar titta.** (Radio och TV-lag (2010:696), kapitel 5 paragraf 2) Nätporren finns alltid tillgänglig för barn på internet, dygnet runt, alltså även på tidpunkter då barn brukar titta.

- **Porrfilmer får inte innehålla bilder av barn.** Den som gör, tittar på, sprider, säljer, ger bort eller gör det möjligt för någon att få tag på dokumenterade sexuella övergreppsbilder på barn gör något olagligt. Som barn räknas enligt lagen den som är under 18 år. (Brottsbalken, kapitel 6 sexualbrott paragraf 10)

Många porrsajter saknar åldersverifiering på de som medverkar i porrfilmerna. Ett flertal barn har identifierats i filmer bl.a. på Pornhub, en av världens mest populära porrsajter. Det förekommer alltså dokumenterade sexuella övergrepp på barn, s.k. "barnporr", även bland s.k. "vuxenporr".

- **Man får inte sprida porr som visar sexuellt våld eller tvång** där någon till exempel riskerar att skadas. (Brott mot allmän ordning, kapitel 16 paragraf 10 c)

Det är vanligt att mainstreamporren innehåller fysisk aggression som bl.a. stryptag, "ass-to-mouth" och "gagging". När journalist och författare Katarina Wennstam gjorde research bland den vanliga nätporren på de stora porrsajterna fann hon mycket grovt våld, hon skriver bl.a. "Jag har inte alltid varit säker på att hon kommer att överleva tills filmen är slut." (expressen.se/kultur/qs/sa-radikaliseras-man-av-valdsporren)

3. Myter & fakta om digitala barnskydd

Myt: "Digitala barnskydd tar alltid bort HBTQI-information och sexualupplysningsidor."

Fakta: Det är enkelt att kontrollera att ett digitalt barnskydd inte tar bort sidor med sexualupplysning och HBTQI-information t.ex. umo.se, rfsu.se, rfsi.se och snaf.se. Det är lika så enkelt att korrigera om en viss webbsida skulle tas bort av misstag.

Myt: "Digitalt barnskydd fungerar inte"

Fakta: Digitala barnskydd avser yngre barn i förskole-, låg- och mellanstadieålder där det har en betydande effekt. Det finns inget digitalt barnskydd som har 100% effekt precis som det inte finns något dörrlås, brandvarnare eller Systembolag som är 100% effekt. Dörrlås kan brytas upp, brandvarnare kan gå sönder och det går att be en person över 18 år att köpa ut alkohol.

Den som vill ta sig runt ett digitalt barnskydd kommer alltid kunna göra det, men samhället begränsar olika saker som är skadliga för barn så gott det går. Digitala barnskydd har även ett viktigt normbildande signalvärde. Det finns olika digitala barnskydd som har mer eller mindre effekt. Därför är det viktigt att testa valt alternativ regelbundet och att kombinera digitala barnskydd som begränsar yngre barns kontaktyta till pornografi med porrfri policy, individ- och åldersanpassad regelbunden porrkritisk undervisning och porrkritiska samtal.

Myt: "Digitala barnskydd är kontraproduktivt eftersom de bidrar till att samtalen uteblir."

Fakta: Forskning vid Uppsala universitet*** 2016 visar att endast ett fåtal av barnen i studien hade pratat med en vuxen om pornografi. Vid den tidpunkten hade majoriteten av kommunerna inte aktiverat digitala barnskydd mot pornografi i skolorna och lika så hade mycket få föräldrar hade aktiverat barnskydd till sina barn på privata digitala enheter, ändå uteblev samtalen. Samtalen uteblir alltså oftast oavsett om det finns något digitalt barnskydd eller ej - om inte vuxna aktivt initierar samtalen. Därför är det viktigt att porrprevention innehåller en helhetslösning som både begränsar yngre barns kontaktyta till pornografi kombinera digitala barnskydd med porrfri policy, individ- och åldersanpassad regelbunden porrkritisk undervisning och porrkritiska samtal.

Digitala barnskydd har även ett viktigt **normbildande signalvärde**. Det finns olika digitala barnskydd som

har mer eller mindre effekt, därför är det viktigt att **testa valt alternativ regelbundet** och att kombinera digitala barnskydd med porrfri policy, individ- och åldersanpassad regelbunden porrkritisk undervisning och porrkritiska samtal.

Källor:

*https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/lagesbild-over-sexuella-ofredanden.pdf

**<https://ungarelationer.se/ettrsrapport>

***Magdalena Mattebo, Uppsala universitet, 2016

Mer information:

Det här dokumentet är framtaget av barnrättsorganisationen Porrfri Barndom, uppdaterat 23 oktober 2023.

<https://www.porrfriarndom.se/>